

انتخابات پارلمانی: پیروزی تاریخی زنان در کویت مردسالار

دفتر اروپائی شهروند

جمعه ۱ خرداد ۱۳۸۸ - ۲۲ مه ۲۰۰۹

جواد طالعی

روز یکشنبه هفدهم اپریل، با اعلام نتایج انتخابات پارلمانی، که یک روز پیش از آن برگزار شده بود، شور و شغفی بی سابقه جامعه زنان کویت را در بر گرفت. سرانجام پس از ۱۸ سال مبارزه و تلاش، آن ها توانستند برای نخستین بار ۴ همجنس خود را به مجلس مردانه کویت تحمیل کنند. مجلسی که ۵۰ عضو آن تاکنون، تنها مردان متنفذ و روسای مردسالار قبایل بوده اند.

یک نبرد ۱۸ ساله

امیر کویت، در سال ۱۹۹۱ میلادی زیر فشار زنان متنفذ قول داد که شرکت زنان را در انتخابات مجلس آزاد کند. این امر، با ذائقه سیاسی جامعه به شدت مردسالار کویت جور در نمی آمد. به این دلیل، هشت سال طول کشید که امیر سرانجام فرمان بررسی این موضوع را در همان مجلس مردانه صادر کند. این، سال ۱۹۹۱ بود، اما باز هم شش سال گذشت، تا مجلس در سال ۲۰۰۵ حاضر به رای گیری شود. نتیجه رای گیری خود نشان دهنده جان سختی مردسالاری بود: ۳۵ نماینده به حق شرکت زنان در انتخابات رای دادند، اما ۲۳ تن آرای مخالف خود را به صندوق ریختند.

شکست سال ۲۰۰۶

آزمایش قدرت زنان، یک سال بعد در انتخابات پارلمانی با شکستی تلخ روبرو شد. با این که گروهی از زنان سرشناس و تحصیلکرده کویت نامزد شده بودند، حتی یکی از آنان به مجلس راه نیافت. این موضوع، سبب شد که میان زنانی که سال ها برای برابری حقوقی با مردان مبارزه می کردند، شکاف بیافتد. عده ای از آنان خواستار تعیین سهمیه زنان در مجلس شدند تا از این طریق، جامعه مردسالار را به لحاظ قانونی مجبور به رای دادن به خود کنند. اما گروهی دیگر از زنان، با این گزینه مخالفت کردند. آن ها نمی خواستند به عنوان

“نماینده سهمیه ای” مورد ریشخند مردان سنتی قرار گیرند.

نخستین وزیر زن

دولت کویت، در همان سال به منظور دلجوئی از جامعه زنان، برای نخستین بار، 44 سال پس از استقلال کویت، پست وزارت بهداشتی را به دکتر معصومه المبارک سپرد. خانم المبارک، یکی از 4 زنی است که اکنون به مجلس راه یافته است. او که تحصیل کرده ایالات متحده آمریکا است، در حوزه انتخاباتی خود، در مقابل بیش از 9 رقیب مرد توانست رای بیاورد. همین امر نشان داد که دو دهه مبارزه زنان توانسته است تابوها را بشکند و جامعه مردسالار کویت را تسلیم این واقعیت کند که شایستگی زنان برای پذیرش مسئولیت های بزرگ کمتر از مردان نیست. هر سه نماینده زن دیگری نیز که این دوره به مجلس راه یافته اند، در آمریکا تحصیل کرده اند و دارای درجه دکترا هستند.

درگیری های مجلس و دولت

دلیل برگزاری انتخابات پارلمانی روز شنبه (16 اپریل) این بود که امیر کویت، شیخ صباح احمد الجابر الصباح، در ماه مارچ امسال فرمان انحلال پارلمان را صادر کرد. در دوره گذشته اختلافات شدید میان مجلس و دولت پنج بار سبب سقوط دولت ها شد و ثبات سیاسی کویت را به زیر پرسش کشید.

در ماه های پیش از انحلال مجلس، نمایندگان، که به صورت عمده یا خود از افراد متنفذ بودند و یا منافع گروه های متنفذ را نمایندگی می کردند، از دولت می خواستند که زیان های بخش خصوصی را پس از بحران مالی جهانی جبران کند. اما دولت خود را در این موقعیت نمی دید. در سال 2008 میلادی درآمد صادراتی دویی به حدود 63 میلیارد دلار رسید، اما بودجه رسمی دولت تنها 12 میلیارد دلار بود. صدور نفت حدود 90 درصد درآمد صادراتی کویت را می پوشاند، اما بخش اعظم این درآمد روانه “صندوق ذخیره برای نسل های آینده” می شود. این ذخائر، تاکنون در مراکز مالی، بانک ها، کنسرن های تولیدی و بیمه های خارجی (بیشتر در آمریکا) سرمایه گذاری شده است و به این دلیل، اقتصاد کویت از بحران مالی بین المللی آسیب زیادی دیده است.

ولیعهد در مقام نخست وزیر!

در ماه مارچ امسال، تمام اعضای کابینه کویت، در اعتراض به فشار شکننده مجلس، کناره گیری کردند. امیر تصمیم گرفت مجلس را منحل کند. او، اکنون قصد دارد ولیعهد خود “شیخ نواف الاحمد الجابر الصباح” را به عنوان نخست وزیر جدید، مامور تشکیل دولت کند. شیخ

صبح امیدوار است با توجه به نفوذی که خاندان سلطنتی بر متنفذان کویت دارند، با حضور ولیعهد در مقام نخست وزیری میان دولت و مجلس آشتی برقرار شود.

شکست اسلامگرایان

در مقابل پیروزی جنبش زنان، بزرگترین بازنده انتخابات روز شنبه گروه های بنیادگرای اسلامی بودند که با نام "سلف" و اخوان المسلمین، بویژه از زمان حضور آمریکا و متحدانش در منطقه، از نفوذ بیشتری برخوردار شده اند. در کویت حزب سیاسی به مفهوم امروزی وجود ندارد، اما گروه هایی مثل سلف، اخوان المسلمین، لیبرال ها و جبهه خلق، می کوشند دامنه نفوذ خود را گسترش دهند. 65 درصد جمعیت کویت را سنی ها و 35 درصد آن را شیعیان تشکیل می دهند. دولت کویت، همواره نگران تحریک شیعیان از سوی جمهوری اسلامی ایران است.

اکثریت خارجی

در آمار رسمی سال 2008 جمعیت کویت 3 میلیون و 400 هزار نفر ذکر شده است. تنها یک میلیون و یکصد هزار نفر (32 درصد) از این جمعیت را خود کویتی ها و 2 میلیون و 300 هزار تن (68 درصد) از آن را خارجی ها تشکیل می دهند. در آمار سال 2008 درآمد سرانه مردم کویت 40 هزار دلار آمریکائی اعلام شد، اما با توجه به این که اکثریت جمعیت خارجی تبار این کشور از درآمد کمتری برخوردارند، درآمد سرانه خود کویتی ها بسیار بالاتر است.

اقتصاد کویت به طور عمده به درآمد نفت متکی است که در سرمایه گذاری های خارجی به کار افتاده است. منابع بین المللی ذخائر نفت کویت را 101 میلیارد بشکه برآورد کرده اند. این شیخ نشین کوچک روزانه 2 میلیون و 600 هزار بشکه نفت تولید می کند. مساحت کویت 17 هزار و 818 کیلومتر مربع (حدود یک درصد ایران) و جمعیت آن حدود 5 درصد جمعیت ایران است، اما تولید روزانه نفت آن تنها حدود 30 درصد از ایران کمتر است.

عربستان سعودی لای منگنه

با پیروزی زنان در انتخابات پارلمانی کویت، اکنون عربستان سعودی در تیررس نگاه انتقادی افکار عمومی و محافل سیاسی منطقه و جهان قرار می گیرد. کاخ سعودی، که رهبران آن به انشعاب متعصب وهابی پای بند هستند، تاکنون اجازه شرکت زنان را در انتخابات نداده است. اصولاً در این کشور، انتخابات به معنای مترادف معنایی ندارد. پادشاه عربستان تنها در سال های اخیر اجازه برگزاری انتخابات

شوراهای محلی را، آن هم فقط برای ریاض، صادر کرد. برگزارکنندگان انتخابات وعده دادند که انتخابات شوراها به تدریج در سایر شهرها نیز برگزار خواهد شد. اما حتی در این انتخابات محلی نیز، زنان از حق رای برخوردار نیستند.

کویت، پیشاهنگ دموکراسی عربی؟

هنگامی که در سال 2005 زنان کویت برای نخستین بار در تاریخ استقلال کشور خودشان اجازه شرکت در انتخابات را یافتند، مفسران غربی از کویت به عنوان پیشاهنگ دموکراسی در جوامع سنتی عربی یاد کردند. اکنون، با ورود 4 زن تحصیل کرده به پارلمان همواره مردانه کویت، دست کم در مقایسه با کشورهایی مثل عربستان و یمن، این عنوان شایسته کویت هست. هرچند که شیخ نشینی که 9 درصد نفت جهان را در خاک کوچک خود دارد، تا رسیدن به دموکراسی واقعی راه درازی در پیش دارد. کویت، استقلال خود را روز 19 جون 1961 میلادی کسب کرد و امسال 48 سالگی تولد خود را جشن می گیرد.

<http://asre-nou.net>